

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3265/2017. (X. 19.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.226/2015/11. számú ítélete alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság [SERO Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.; székhely: 2100 Gödöllő, Eperjes u. 11.] (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője útján [dr. Bencze Bálint ügyvéd, Dr. Bencze Bálint Ügyvédi Iroda, 1113 Budapest, Nagyszőlős utca 11–15.] az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.226/2015/11. számú ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék Gazdasági Kollégiuma (a továbbiakban: Fővárosi Törvényszék) 9.G.44.942/2014/15. számú ítélete alaptörvényellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítvány benyújtására okot adó ügynek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] 2.1. Az indítványozó mint megbízott és egy másik gazdasági társaság mint megbízó (a továbbiakban: megbízó) 2007 júniusában magyar és angol nyelven Megbízási szerződésnek (*Contract of Agency*) nevezett szerződést kötöttek. A szerződés alapján a megbízó az indítványozó rendelkezésére bocsát meghatározott pénzüsszeget, melyből az indítványozó megveszi a szerződésben meghatározott eladótól a szerződésben meghatározott eszközöket, majd azokat a megbízó rendelkezései szerint elemeire bontatja és a felek által közösen kialakított árakon eladja a megbízó által megjelölt vevők részére. A megbízó vállalja az indítványozó költségeinek megtérítését, valamint a vételi és eladási ügyletek különbözetének 5%-át kitevő díj fizetését. A szerződésben megállapodtak abban, hogy a vitás kérdéseket elsősorban békés úton rendezik, ha azonban ez nem vezet eredményre, a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett szervezett Állandó Választottbírósághoz (a továbbiakban: Választottbíróság) fordulnak jogorvoslatért. Megállapodtak a választottbírák jelölésének menetében, valamint abban, hogy a tárgyalás nyelve magyar és az eljárás a magyar jog hatálya alá tartozik. E rész angol nyelvű szövege a Választottbíróságot „*Tribunal*”-ként határozza meg, azonban a költségek viseléséről rendelkező utolsó mondat a „*court decision*” kifejezést használja.
- [4] A megbízó a meghatározott pénzüsszeget átutalta az indítványozónak, aki az eszközöket a szerződésnek megfelelően megvásárolta, azonban azokat 2011 áprilisáig nem tudta értékesíteni. A felek 2011 áprilisában Budapesten, angol nyelven megkötötték a 2. számú Kiegészítésnek nevezett megállapodást, mely felsorolt 80 eszközt, amelyet az indítványozónak az akkori műszaki állapotában kellett értékesítenie. Ez a megállapodás konkrét vevőket nem nevezett meg és kifejezetten rendelkezett arról, hogy az indítványozó köteles biztosítani, hogy az eszközök vevői a vételárat 60 napon belül a megbízó bankszámlájára átutalják. Arra az esetre, ha az indítványozó ezt a kötelezettségét a megadott határidőn belül nem teljesítené, a 2. számú Kiegészítés 3. pontja szerint kötelezettséget vállalt arra, hogy meghatározott összeget az összeg megtérítésére vonatkozó írásbeli értesítés kézhezvételét követő 15 napon belül megtéríti a megbízónak. A megbízó három felszólító levelet küldött az indítványozónak, követelve az előbbiek szerinti teljesítést. Az indítványozó 2011. júliusi válaszlevelében közölte, hogy *vis maior* eseményekre tekintettel a teljesítést előre nem látható időtartamra felfüggeszti. A felek 2011 szeptemberében Kijevben találkoztak és egy angol nyelvű jegyzőkönyvet írtak alá (a továbbiakban: Kijevi Jegyzőkönyv). Eszerint a felek megállapodtak az indítványozónak a megbízó felé fennálló

fizetési kötelezettségének az összegéről; az indítványozó kötelezettséget vállalt arra, hogy rövid időn belül fizetési ütemtervet bocsát a megbízó rendelkezésére és azt is vállalta, hogy a 2. számú Kiegészítés késedelmes teljesítéséből eredő díjak tekintetében ajánlatot tesz a megbízónak. A felek kijelentették és tudomásul vették, hogy amennyiben az indítványozó a Kijevi Jegyzőkönyv alapján fennálló kötelezettségeit határidőben nem teljesíti, a megbízó jogosult bírósághoz fordulni. Az angol nyelvű szöveg: „*The Principal has the right to appeal to the court*”.

- [5] 2.2. A Kijevi Jegyzőkönyvben foglalt megállapodást az indítványozó nem teljesítette, ezért a megbízó felhívta őt a pénzösszeg kiegyenlítésére. A megbízó sikertelenül kísérelte meg az indítványozó elleni felszámolás megindítását, és elutasították a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 185–186. §-ára alapított biztosítási intézkedés elrendelésére irányuló kérelmét is.
- [6] Az indítványozó 2013. áprilisában közölte a megbízóval, hogy a 2. számú Kiegészítésben foglalt megállapodás meghíusulása folytán a szerződés módosítás nélkül van hatályban; arra hivatkozott, hogy a megbízó megszegte a szerződéses kötelezettségeit, majd miután a levélváltás során a felek álláspontjai nem változtak, az indítványozó a szerződést 2013. július 24. napjával felmondta.
- [7] 2.3. A megbízó 2013. október 24-én keresetet nyújtott be a Választottbírósághoz, melyben kérte az indítványozó kötelezését meghatározott pénzösszeg mint tőke és annak késedelmi kamata megfizetésére. Keresetét a 2. számú Kiegészítés 3. pontjában foglalt kötelezettségvállalás megszegésére, valamint a Kijevi Jegyzőkönyvbe foglalt, az indítványozó által tett tartozáselismerésre alapította. Másodlagosan kérte az indítványozó kötelezését a meghatározott eszközök eladásából befolyt vételárral való elszámolásra, valamint kártérítés jogcímén további pénzösszeg megítélését kérte.
- [8] Az indítványozó – a laptalanságra, illetve idő előttiségre hivatkozva – a kereset elutasítását kérte; nézete szerint a 2. számú Kiegészítés és a Kijevi Jegyzőkönyv semmis, ezért jogviszonyukat az eredeti szerződés alapján kell megítélni. A második tárgyaláson kifogásolta a Választottbíróság hatáskörének fennállását; előadása szerint a kifogás azért nem elégséges, mivel feltételes, és csak abban az esetben tartja fenn, ha a Választottbíróság a Kijevi Jegyzőkönyvet érvényesnek tekinti. Álláspontja szerint ugyanis a felek ebben az okiratban abban állapodtak meg, hogy a választottbírósági eljárás helyett rendes bírósági eljárásban lehet a köztük felmerülő jogvitát tárgyalni.
- [9] A Választottbíróság – az indítványozó által megsemmisíteni kért ítéletek szerint és az indítványozó által sem vitatottan – több tárgyalást tartott, bizonyítási eljárása során tanúkat hallgatott meg és biztosította a felek számára előadásaik megtartását, majd VB/13150 számú ítéletében a tőke és kamatai, eljárási díj és ügyvédi munkadíj megfizetésére kötelezte az indítványozót, a felek egyéb kérelmeit elutasította.
- [10] A Választottbíróság a hatáskörét vizsgálva egyrészt megállapította, hogy a hatásköri kifogás elégséges volt, másrészt érdemben sem találta azt helytállónak, mivel álláspontja szerint a kizárólag angol nyelven készült Kijevi Jegyzőkönyv 4. pontja nem tartalmazott új joghatósági megállapodást. Rámutatott arra, hogy a „*to appeal to the court*” kifejezést a megbízó korábban is használta felszólító leveleiben, a peres eljárás kezdeményezése értelemben. Tekintettel arra, hogy a peres felek egyikének sem anyanyelve az angol, az ügyben született angol nyelvű dokumentumok és azok magyar fordításainak pontatlan megfogalmazásai miatt a szerződéses nyilatkozatokat a Választottbíróság analógia alkalmazásával a Bécsi Vételi Egyezmény [az Egyesült Nemzeteknek az áruk nemzetközi adásvételi szerződéseiről szóló, Bécsben, az 1980. évi április hó 11. napján kelt Egyezménye kihirdetéséről szóló 1987. évi 20. törvényerejű rendelet] 8. cikke és annak alkalmazási gyakorlata figyelembe vételével értelmezte.
- [11] Mivel az indítványozó az eljárás során vitatta, hogy a 2. számú Kiegészítést, illetve a Kijevi Jegyzőkönyvet aláírók rendelkeztek-e képviseleti jogosultsággal, ezért a Választottbíróságnak vizsgálnia kellett ezt a kérdést. Vizsgálata során a nemzetközi magánjogról szóló 1979. évi 13. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: Nmjtvr.) 5. § (3) bekezdésére tekintettel nem a megbízó személyes jogát, hanem a magyar jogot alkalmazva állapította meg, hogy a 2. számú Kiegészítést aláíró személy képviseleti jogosultságát utólag jóváhagyta a megbízó, ezért a szerződésmódosítás érvényes. A Választottbíróság végül megállapította, hogy az indítványozó három okiratból kiolvashatóan vállalt fizetési kötelezettségét megszegte, az elismert tartozását nem teljesítette.

- [12] 2.4. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be keresetét a Fővárosi Törvényszékhez, melyben a választott bíróságról szóló 1994. évi LXXI. törvény (a továbbiakban: Vbt.) 55. § (1) bekezdésének *b*), *c*) és *d*) pontja, valamint a (2) bekezdés *b*) pontja alapján a választottbírói ítélet érvénytelenítését kérte.
- [13] Az indítványozó álláspontja szerint a Választottbírói ítélet alapján nem volt hatásköre a jogvita megítélésére. Nézete szerint a Választottbírói ítélet a magyar jog helyett nem alkalmazhatta volna a Bécsi Vételi egyezményt; ezzel az ügy előadhatóságától is elzárta őt. Szintén ügye előadhatóságát érintette az, hogy a Választottbírói ítélet jogellenesen és bizonyítékok hiányában átminősítette a szerződést bizományból adásvétellé. Álláspontja szerint súlyosan sérti a közrendet, hogy jogcím nélkül marasztalták őt. Kifogásolta, hogy a Választottbírói ítélet nem tisztázta a tényállást, tanúkihallgatást mellőzött, melynek okát az indokolásban nem fejtette ki; ezen túlmenően el volt zárva attól, hogy az ügyvédi munkadíj mértéke tárgyában előadásait és indítványait megtegye. Végül az indítványozó arra hivatkozott, hogy az ítélet tartalma miatt a magyar közrendbe is ütközik, mert megsértette a szerződéses szabadság, a jogbiztonság, a tulajdon biztonsága, a vállalkozás szabadsága és az eljárás tisztességes lefolytatásának elveivel összefüggő elvárásokat. Ezek – nézete szerint – abból következnek, hogy a bizonyítékok mérlegelése ellentétes volt a megállapítható tényekkel, a Választottbírói ítélet jogellenesen megfosztotta őt a fórumválasztás jogától, nem lett volna lehetősége a felek szerződéses akaratának önkényes átminősítésére. Joggal való visszaélésnek tartotta, hogy a megbízó az álképviselőt két év elteltével, utólag hagyta jóvá. Kifogásolta, hogy a Választottbírói ítélet a képviselő vonatkozásában nem állapította meg a Seychelle szigeteki jog tartalmát, így nem volt bizonyított az álképviselő nyilatkozatainak jóváhagyhatósága. Álláspontja szerint tévesen értelmezte a testület a lehetetlenülés jelentését és az ítélet indokolása részben önmagával is ellentétes.
- [14] A Fővárosi Törvényszék az érvénytelenítési keresetet elutasította. Ítéletében – a Vbt. 55. § (1) bekezdésének *b*) pontjára alapított kereseti kérelemhez kapcsolódóan – megállapította, hogy a felek között volt olyan, változatlanul hatályos választottbírói szerződés, amely az eljáró Választottbírói ítélet hatáskörét megalapozta. A Vbt. 55. § (1) bekezdésének *c*) pontjához kapcsolódóan a bíróság azt állapította meg, hogy a Választottbírói ítélet a felek által választott magyar jog szerint ítélte meg a perbe vitt követelést, döntésével nem tért el a választottbírói szerződéstől sem. Önmagában a Bécsi Vételi Egyezmény alkalmazása nem fosztotta meg a feleket ügyük előadásától. Az eljárás során felderített jogi tények minősítése, figyelembe vétele a Választottbírói ítélet jogvita-megítélési jogára tartozik, a testület nem tért el a felek tényállításaitól, az ezekhez kapcsolódóan megjelölt bizonyítási eszközökből fakadó bizonyítékokat értékelt. A választottbírói eljárás irataiból azt állapította meg a bíróság, hogy eljárási cselekményeivel a Választottbírói ítélet biztosította mindegyik fél számára a tényállítások megtételére a lehetőséget, valamint a felek megjelölhették bizonyítási eszközeiket is; az ítélet nem tért el az előtte indított és előadott keresettől. Összegezve a bíróság megállapította, hogy az eljárás során és a tárgyalásokon az indítványozó az ügyét előadhatta, így a Vbt. 55. § (1) bekezdés *c*) pontjára hivatkozással az érvénytelenítés alappal nem volt kérhető; és ugyanezt állapította meg a Vbt. 55. § (1) bekezdés *d*) pontja vonatkozásában is.
- [15] A Vbt. 55. § (2) bekezdés *b*) pontjára alapított érvénytelenítési keresettel kapcsolatban a bíróság rámutatott arra, hogy a közrend sérelmének az ítélet tartalmából kell következnie; nem a Választottbírói ítélet eljárása, hanem csak ítélete nevezhető közrendet sértőnek a tartalma miatt. A bíróság megállapította, hogy a Választottbírói ítélet az érvényteleníteni kért ítéletében a jogvitát magyar jog alapján döntötte el és a jogértelmezéséről nem állapítható meg, hogy az állam jogrendjében feltétlen alkalmazást igénylő alkotmányos szabályokat, alkotmányos alapelveket tagadott volna nyilvánvaló módon. Így a választottbírói ítélet – a bíróság döntése szerint – a tartalma alapján nem ütközik a magyar közrendbe, „nem vonta kétségbe a tulajdon és a vállalkozás szabadságát, a szerződéses szabadságot és a jogbiztonság elvét”.
- [16] 2.5. A Fővárosi Törvényszék ítéletével szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához, melyben kifogásolta, hogy az elsőfokú ítélet nem megfelelően vagy egyáltalán nem adott választ a keresetében felvetett érvénytelenítési okokra. A felülvizsgálati kérelemben tartalmilag megismételte a keresetében foglaltakat. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság az okok jó részére nem tért ki, ami a kereset kimerítésének hiányát, jogellenes és az indokolási kötelezettséget súlyosan sértő ítéletet eredményezett. Hivatkozott más országok eseti döntéseire, melyet az elsőfokú bíróság teljesen figyelmen kívül hagyott, és erre vonatkozóan az ítélet indokolást sem tartalmaz.
- [17] A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Ítéletében részletesen kitért arra, hogy milyen okokból helyes az elsőfokú bíróságnak mind a választottbírói ítélet hatáskör kikötésével, mind az ügy előadhatóságával [Vbt.

55. § (1) bekezdés c) pontja] kapcsolatos álláspontja. Megállapította, hogy az indítványozó azért sem volt elzárva az ügye előadásától, mert az utóbb elmaradt, ismételt tanúkihallgatás és szembesítés ellen kifejezetten tiltakozott. Indokait adta annak is, hogy miért nem helytálló az az indítványozói érvelés, hogy a Választottbíróság más jogot alkalmazott, mint amit a felek kikötöttek. Megállapította továbbá, hogy a közrendbe ütközéssel [Vbt. 55. § (2) bekezdés b) pont] kapcsolatos kereseti kérelmet is helytállóan bírálta el az elsőfokú bíróság.

- [18] 3. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [19] Az indítványozó – hiánypótlásra való felhívását követően kiegészített indítványában – az elsőfokú ítélet, valamint a Kúria ítéletének a megsemmisítését az Alaptörvény M) cikk (1) és (2) bekezdésének, I. cikk (1) és (3) bekezdésének, Q) cikk (2) bekezdésének, XIII. cikk (1) bekezdésének, XXIV. cikkének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét állítva kérte. Az indítványozó – azon túl, hogy a bírósági ítéletekkel kapcsolatban részletesen kifejtette kritikai észrevételeit – bemutatta, hogy álláspontja szerint a kifogásolt bírósági ítéletek azért nem helytállóak, mert nem állapították meg azt, hogy i) a Választottbíróság hatáskör hiányában járt el, ii) az indítványozó nem terjeszthette elő az ügyét a Választottbíróság előtt és iii) a választottbírósági ítélet meghozatalának módja és tartalma a magyar közrendbe ütközik. Ezen indokok miatt a választottbírósági ítéletet érvényteleníteni kellett volna. Az i)–iii) pontokban szenvedő ítélet érvénytelenítésének elmaradása álláspontja szerint sérti az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdését, „mivel nem tud megvalósulni a gazdasági életben való tevékenység, tekintve, hogy jogellenes módon kerül sor az adott vállalkozás ellehetetlenítésére, megfosztva a jogvédelem lehetőségétől, kifosztva vagyonából, így kizárva azt a gazdasági életből”. Ugyanezen okok az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésének a sérelmét is előidézik.
- [20] Az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése alapján az indítványozó nézete szerint a választottbírósági ítélet érvénytelenítésére irányuló eljárásban a bíróságoknak figyelembe kellett volna venniük a kialakult nemzetközi gyakorlatot, az általa hivatkozott, nevesített nemzetközi eseteket.
- [21] Az Alaptörvény XIII. cikkéhez kapcsolódóan az indítványozó arra hivatkozott, hogy törvénytörő ítéletek révén fosztják meg a vagyontól. Nézete szerint a Választottbíróság a felek szerződését jogellenesen, bizonyíték hiányában átminősítette bizományból adásvétellé és ennek alapján hozott az indítványozó számára kedvezőtlen döntést; ez pedig sérti a tulajdon biztonságát.
- [22] Az indítványozó álláspontja szerint a kifogásolt ítéletek „elsősorban és legfőképpen” a tisztességes eljáráshoz való jogot sértik; az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése mellett a XXIV. cikket is külön megnevezte. Nézete szerint a tisztességes eljáráshoz való joga amiatt sérült, mert a bíróságok nem reparálták a választottbírósági eljárásában bekövetkezett sérelmeket, nevezetesen a hatáskör iratellenes megállapítását, a választott jog (magyar jog) alkalmazásának a mellőzését, az ügy előadhatóságának sérelmét (amely abban nyilvánult meg, hogy az elrendelt bizonyítást utólag, indokolás nélkül mellőzték), valamint a jogviszony jogellenes átminősítését. A bíróságok nem adtak megfelelő indokolást arra nézve, hogy milyen jogi és ténybeli alapon hagyták helyben a Választottbíróság ítéletét.
- [23] Az Alaptörvény I. cikk (1), (3) és (4) bekezdésének a sérelme pedig álláspontja szerint azért valósul meg, mert a „fent kifejtett, speciális alapjogi sérelmek természetszerűleg jelentik az alapvető jogok általánosan garantált védelmének a sérelmét”.

II.

- [24] Az Alaptörvény indítványban hivatkozott rendelkezése a következők:

„M) cikk (1) Magyarország gazdasága az értékteremtő munkán és a vállalkozás szabadságán alapszik.

(2) Magyarország biztosítja a tisztességes gazdasági verseny feltételeit. Magyarország fellép az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben, és védi a fogyasztók jogait.”

„Q) cikk (2) Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.”

„I. cikk (1) AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége.

(3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.

(4) A törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítottak azok az alapvető jogok, valamint őket is terhelik azok a kötelezettségek, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.

(2) Mindenkinek joga van törvényben meghatározottak szerint a hatóságok által feladatuk teljesítése során neki jogellenesen okozott kár megtérítésére.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

III.

- [25] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [26] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [27] 1. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése alapján az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia; az (1b) bekezdés b) és e) pontja rendelkezik az indokolási kötelezettségről és annak tartalmáról. Bár az indítványozó álláspontja szerint a megsemmisíteni kért bírói ítéletek az Alaptörvény I. cikk (1), (3) és (4) bekezdésével, XIII. cikk (1) bekezdésével valamint XXIV. cikk (1) bekezdésével is ellentétesek, azonban ezt az állítását megfelelő, az állított alaptörvénysértés és a hivatkozott rendelkezések közötti alkotmányos kapcsolatot megalapozó, konkrét érvekkel nem támasztotta alá. Az indítvány ebben a részében tehát nem felel meg az Abtv.-ben foglalt követelményeknek, így vizsgálata e körben nem végezhető el.
- [28] 2. Az Abtv. 27. § a) pontja alapján akkor lehet alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulni, „ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti”.
- [29] Az Alaptörvény M) cikk (1) és (2) bekezdése, valamint Q) cikk (2) bekezdése az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján nem tekinthető az indítványozók Alaptörvényben biztosított jogának, ezért ezekre alkotmányjogi panasz nem alapítható [lásd pl. 3108/2016. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [23]].
- [30] 3. Az Abtv. 29. §-a alapján az indítvány a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. Az indítványozó több szempontból hivatkozott az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmére, így például a törvényes bírótól való elvonás tilalmának a megsértésére, illetve arra, hogy a bíróságok nem indokolták meg megfelelően a döntésüket. Ha és amennyiben az indítványozó ezen érvelései megalapozottak, akkor az a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet is okozhat. Tekintettel arra, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése állított sérelmeinek vizsgálata – mivel az felvetheti a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség gyanúját – érdemi vizsgálat során végezhető el, ezért az Alkotmánybíróság az indítványt befogadta.

IV.

- [31] Az indítvány nem megalapozott.
- [32] 1. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét egyrészt amiatt állította, mert – nézete szerint – az „állam bíróságai nem reparáltak”, hogy a Választottbíróság iratellenesen állapította meg a saját hatáskörét és ezzel elvonta az indítványozót a törvényes bírójától. Az Alkotmánybíróság többször kifejtett álláspontja szerint a választottbírósági eljárás kikötésével a felek – élve szerződési szabadságukkal – lemondanak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott bírósághoz forduláshoz való jogukról, a jogvitát elvonják az állami bíróságoktól és magánbírósági útra terelik annak elbírálását [lásd pl. 3118/2013. (VI. 4.) AB végzés, Indokolás [6]; 3116/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [11], 3174/2017. (VII. 14.) AB végzés, Indokolás [8]]. A jelen ügyben a választottbírósági hatáskör kikötése a felek önkéntes akarat-elhatározásán alapult, önként mondtak le arról, hogy jogvitájukat az állami bíróságok bírálják el; nem merült fel olyan körülmény, amely az önkéntességet kétségbe vonta volna. Az indítványozó a Választottbíróság hatáskörét utóbb amiatt kérdőjelezte meg, mert nézete szerint a Kijevi Jegyzőkönyvvel a korábbi választottbírósági szerződés (választottbírósági kikötés) hatálytalanná vált. Az ügyben eljáró bíróságok megállapították, hogy a hatásköri kifogást egyrészt elkésetten nyújtotta be az indítványozó, másrészt azt, hogy a Kijevi Jegyzőkönyvvel nem került sor a választottbírósági szerződés hatályon kívül helyezésére.
- [33] Az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva az Alkotmánybíróság a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem kerülhet sor az Alkotmánybíróság eljárása során és a testület tartózkodik attól is, hogy szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [lásd pl.: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]]. Mindezekre tekintettel – mivel a választottbírósági hatáskör megléte vagy hiánya kizárólag a bíróságok által az eljárási szabályok megtartásával megállapított tényállás felülvizsgálatával lenne vizsgálható – a jelen ügyben az Alkotmánybíróság nincs lehetősége a kifogásolt hatáskör-megállapítás felülvizsgálatára.
- [34] A hatásköri kérdéshez hasonlóan, szintén a bíróságok ténymegállapítási, értelmezési jogkörébe tartozik annak vizsgálata, hogy a Választottbíróság mellőzte-e a választott jog alkalmazását, valamint, hogy az előadhatóság sérelmét jelentette-e az elrendelt bizonyítás utólagos mellőzése, illetve az indítványozónak a szerződés átminősítésével kapcsolatos állítása. A korábbiakban kifejtettek szerint az Alkotmánybíróságnak ezen kérdések felülbírálatára sincs lehetősége.
- [35] 2. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelméhez kapcsolódóan kifogásolta azt is, hogy – álláspontja szerint – a bíróságok nem adtak megfelelő indokolást arra nézve, hogy milyen jogi és ténybeli alapon hagyták helyben a Választottbíróság ítéletét. E körben a megfelelő indokolás hiányára külön is hivatkozott, a hatáskör – általa állított – iratellenes megállapítása, a választott jog alkalmazásának mellőzése, az elrendelt bizonyítás utólagos, indokolás nélküli mellőzése, illetve a jogviszony átminősítése kapcsán.
- [36] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint „az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. [...] Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]]. Ugyanebben a döntésében arra is rámutatott a testület, hogy „az indokolt hatósági döntéshez való jog semmiképpen sem jelentheti azt, hogy az ügyben eljáró bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné” (Indokolás [31]).
- [37] Az Alkotmánybíróság megvizsgálta az elsőfokú, illetve a kúriai ítéletet abból a szemszögből, hogy azok tartalmaznak-e indokolást az indítványozó által kifogásolt kör tekintetében. Az indítványozó a választottbírósági ítélet érvénytelenítést a Vbt. 55. § (1) bekezdésének *b)*, *c)*, *d)* pontja, valamint 55. § (2) bekezdésének *b)* pontja alapján kérte. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a kifogásolt ítéletek részletes indoklást tartalmaznak

arra nézve, hogy a választottbírósági ítélet érvénytelenítésének a feltételei miatt nem állnak fenn (lásd elsőfokú ítélet 10–15. oldal, kúriai ítélet 12–16. oldal). A bíróságok az indokolásukban általánosan is választ adtak és részletesen kitértek az indítványozó által kifejezetten nevesített kérdésekre – választottbírósági hatáskör megállapíthatósága, választott jog alkalmazásának mellőzése, elrendelt bizonyítás mellőzése, jogviszony átminősítése –, és kifejtették az azzal kapcsolatban kialakított, részletes álláspontjukat is.

[38] A fentiekben kifejtetteket figyelembe véve az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, 63. §-a, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései, 31. § (6) bekezdése alapján eljárva – az indítványt elutasította.

Budapest, 2017. október 10.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1263/2016.

